

TEDU Gender Podcast III

Ankara Barosu Gelincik Merkezi'nden Av. Aslı Koçak Arıhan'la Söyleşi: Cinsel Şiddete Karşı Mücadele ve Gelincik Merkezi

Podcast Deşifresi: Cenay Gürhan

02.08.2022

Şebnem Akipek Öcal: Aslı, öncelikle hoş geldin. Kadına karşı aile içi şiddet konularında yıllardır çalışan, büyük emek veren bir avukat olduğunu biliyoruz. Aynı zamanda Ankara Barosu Gelincik Merkezi Başkanı olduğunu da biliyoruz. Bu nedenle de kadın hakları deyince, avukat deyince ilk akla gelen ismin sen olması kaçınılmaz oluyor.

Aslı Koçak Arıhan: Çok teşekkür ediyorum, ne güzel söyledin. Yani hepimiz bu alanda bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Bizler de hukukçu olarak bir şeyler yapmaya çalışıyoruz, açıkçası bunu toplumsal bir görev olarak da addediyorum. Topluma karşı yapmamız gereken sorumluluklarımızı hukukçu olarak yapmaya çalıştığımızı düşünüyorum.

Şebnem Akipek Öcal: Kesinlikle, gerçekten ben de bunun topluma karşı çok önemli bir görev olduğunu düşünüyorum. Özellikle Ankara Barosu'nun bu konuda çok önemli çalışmaları var. Bu çalışmaların başında da kuşkusuz Gelincik Merkezi'nin kurulması geliyor. Özellikle de kadına karşı şiddet dendiğinde Gelincik Merkezi herhalde ilk akla gelen yerlerden bir tanesi. Aslı, biraz Gelincik Merkezi nedir, nasıl ulaşılır, amaçları nelerdir, ne yapılır, bu konuda bize bilgi verebilir misin acaba?

Aslı Koçak Arıhan: Şimdi Şebnem, Gelincik Merkezi 2011 yılında kuruluyor. 2011 yılında kurulmasıyla birlikte kadına yönelik şiddetle ilgili veya aile içi şiddetle ilgili çalışmalarına da başlıyor. Özellikle benim en önem verdiğim şeylerden biri 444 43 06 numaralı telefondur. Bunun nedeni ise, burada 7/24 bir avukat arkadaşımız var. Bu avukat ben ya da bir başka avukat arkadaşım olabilir. Hepimiz o telefonda mutlaka nöbet tutuyoruz. Yani, 7/24 açık ve Türkiye'nin her yerinden ücretsiz olarak her zaman aramalara açık oluyoruz. Bu noktada bayramlar veya yılbaşında avukata ulaşmanız gerektiğini düşündüğünüz her an, orada Ankara Barosu'nun bir avukatı yardıma hazır oluyor diye düşünebilirsiniz.

Şebnem Akipek Öcal: O zaman bu noktada yılın 365 günü ulaşabileceğiniz bir avukatınız var. Bu avukatınız elbette bu konuda deneyimli, bilgili, eğitilmiş ve konuyu nasıl yönlendirebileceğini bilen bir kişi orada sizin için var.

Aslı Koçak Arıhan: Evet, kesinlikle. Çok büyük bir memnuniyetle ve gururla bunu söyleyebiliriz. Ancak elbette bu telefon hattı sadece kadına yönelik şiddete yönelik vakalar için mevcut. Eğer evin içinde şiddete maruz kaldığımızda KADES programı ve karakol ile görüştüğümüzden sonra ne yapacağımızı bilemiyorsanız, bu numarayı arayarak her zaman avukatlara danışabilirsiniz.

Şebnem Akipek Öcal: KADES Programı'ndan da kısaca bahsedebilir misiniz?

Aslı Koçak Arıhan: KADES sadece T.C. kimlik numaranızla giriş yapabileceğiniz bir uygulama. Diyelim ki acil bir durumla karşı karşıya kaldınız ya da ısrarlı takip mağdurusunuz. Takip edildiğinizi düşündüğünüz veya kendinizi güvende hissetmediğiniz noktada uygulamaya girmeniz ve tek tuşa basmanız yeterli. Tuşa bastığınız an en yakın mobilize polis ekibi sizin yanınıza geliyor ve sizi telefonunuzu takip ederek buluyorlar. Adres bilgisi girmenize de gerek yok çünkü emniyet teşkilatı ve polis merkezleri uygulama ile direkt bağlantılı. Bu sebepten eğer mesafe yakınsa üç, yakın değilse de beş dakika içinde gelmiş oluyorlar. Uygulama pek çok kez denendiği için bu uygulamayı da gönül rahatlığı ile öneriyorum. Evde olabilirsiniz, evde kapalı, mağdur olabilirsiniz ancak uygulama butonuna bastığınızda polis evinize de hemen gelebiliyor. Bu sebepten, “bana olmaz” demeyin, “mutlaka bu programı indirin,” diyoruz. Ancak erkeklerin uygulamaya giremediğini belirtmekte de fayda var. Ambulansı geliyor mu acaba diye çağıran bir millet olduğumuz için ayrıca altını çiziyorum çünkü çok hassas, o anda başka bir mağdur polise ihtiyaç duyabilir. Ancak bu uygulamayı tıpkı bir ambulans gibi düşünebilirsiniz. Acil anda bastığınız an, en yakın polisin geleceği güveni ile yaşayabilirsiniz.

Şebnem Akipek Öcal: Peki biz tekrar Gelincik Merkezi'ne dönelim. Gelincik Merkezi'nde neler yapılıyor? Bir kişi aradıktan sonraki süreç nasıl işliyor, ondan biraz bahsedebilir misin?

Aslı Koçak Arıhan: Mesela benim karşılaştığım vakalardan bu noktada örnek verebilirim. Çok üzücüydü ama yılbaşı akşamı tam üç kadın aradı Türkiye'den. Düşünebiliyor musun? Karadeniz Bölgesi, Güneydoğu, biri de İç Anadolu Bölgesi'nden olmak üzere, üç farklı bölgeden üç kadın aradı. Ve üçünün de söylediği şey, eşlerinin onları dövdüğü ve evden attığı idi. Elbette bu birkaç yıl önce olmuş bir olaydı, şu anda bence böyle bir olayla karşılaştığında kadınlar ne yapmaları gerektiği konusunda çok daha bilinçliler. Onlar beni aradığında üçüne de söylediğim şey, hemen karakola gitmeleri gerektiğiydi. Onlara karakolun onları hemen sığınma evine yerleştireceğini söylediğimde inanamadılar. Ancak karakol onlara başvurduğunuz andan itibaren kişileri sığınma evine yerleştirmek zorundadır. Ve şiddet görmüş olmanız da

gerekmiyor bu talep için. “Benim barınmaya ihtiyacım var” dediğinizde karakollar bireyleri direkt olarak kadın sığınma evine yerleştirmek zorunda.

Şebnem Akipek Öcal: Yani, evinize girmek istemediniz veya girmeye korktunuz. Ya da şiddet görmediniz ama görme ihtimaliniz olduğunu düşünüyorsunuz. Bu durumda da barınma amaçlı olarak karakollara gitme imkânınız var.

Aslı Koçak Arıhan: Şu an karakollar da bunu biliyor ama diyelim ki gittiniz, karakol sizinle ilgili işlem yapmadı. İşte o noktada bizi direkt arayabilirsiniz çünkü biz direkt olarak o karakolu arayıp işlem yapmalarını sağlıyoruz. Çok ilginç ama Türkiye’de gerçekten de tanınır olmuşuz. Karakollar ile iletişime geçince veya ihbar yönlendirince çok hızlı aksiyon alabiliyoruz. Türkiye’de ya böyle acil olaylarla ilgili çalışmalarımız var ya da bazen de sadece “boşanmak istiyorum ama ne yapmam gerektiğini bilmiyorum,” diyerek de bizi arayarak haklarını öğrenmek isteyenler de oluyor. Bu noktada da mutlaka biz destek olmaya ve bilgi vermeye çalışıyoruz ancak Ankara’daysa kişinin mutlaka Gelincik Merkezi’ne gelmesi gerekiyor. Geldiğinde de eğer ekonomik kriterleri, ki ekonomik kriterleri de şu, çalışmıyor veya geliri yok değil, asgari ücretle çalışıyor, ama hepimiz biliyoruz, ancak yaşam standardımız var ve elbette bu noktada biz çalışan kadınlara da destek olmak zorundayız ayakta durmaları için. Bunun dışında engelli çocukları olanlar çok fazla ve genelde engelli çocuklarının olması boşanma veya erkeğin evi terk etmesi sebebi olabiliyor. İşte bu noktada nafakasının alınması, kadına belli yardımların yapılması adına 6284’te ilgili kapsamda direkt olarak bir avukat arkadaşın atamasını yapıyoruz. Eğer boşanma talebi 6284’e uygunsa, yani hiçbir boşanma talebi yoksa hiçbir belge talebinde bulunmadan, gelen bütün kadınlara avukat atamasını yapıyoruz. Ancak eğer bu bir dava ise hem meslek etiği hem de fon olması sebebiyle mutlaka ekonomik kriterlere bakıyoruz. Yani gelen bireyin evi varsa, kira alıyorsa veya maaşı varsa, avukat meslektaşlarımıza gitmeleri için yönlendiriyoruz. Ancak yine de hukuki bilgilendirme yapıyoruz çünkü bize güveniyorlar. Bu arada şunu da belirtmek isterim, biz özellikle sadece “kadın” diyoruz çünkü kadın yoğunluklu çalışıyoruz ancak yaşlı, LGBTQ bireylerden gelen taleplere de yardımcı oluyoruz ve avukat atamasını yapıyoruz. Baromuz gerçekten çok övünülecek bir baro. Ve haklara çok önem veriyor, her konuda merkezimiz de var. LGBTQ bireylerin ve mülteci bireylerin hakları ile ilgili, ayrıca kadın merkezimiz de var. Yani o kadar çok da spesifik alanda uzmanlaşmış avukat arkadaşlarımız var ki biz şu anda bu yüzden daha çok kadın ağırlıklı çalışıyoruz ama gelen talepleri de mutlaka alıyor ve gerekli yönlendirmeleri yapıyoruz.

Şebnem Akipek Öcal: Birçok kavramdan bahsettik, ben biraz bunları açalım istiyorum. Öncelikle bizim genel olarak tacizden kastımız nedir? Taciz kapsamına ne girebilir? Israrlı takip dediğimiz nedir? Kısaca bunları bilmeyenler için bahsedebilir misin? Çünkü ben şu durum ile çok fazla karşı karşıya kalıyorum: Aslında gerçekten tacize uğrayan ve tacize uğradığını fark etmeyen çok kişi olabiliyor. Veya ısrarlı takip dediğimiz durum, hani bunun aslında kendisi için bir taciz oluşturduğunu bilmeyen o kadar çok, özellikle genç arkadaşlarımız oluyor ki, bu konuyu birazcık anlatabilir miyiz acaba?

Aslı Koçak Arıhan: Tabii, memnuniyetle. Evet, ben fark ediyorum bu durumu. Gerçi yeni nesil daha bilinçli, özellikle kendi vücut bütünlüklerini biliyorlar, belli haklarını biliyorlar, hatta daha ilginç, yeni gelen nesil kız çocuklarımız okuldan aldıkları bilinçle çok daha fazla bu duruma hakimler. Ancak ne yazık ki toplumsal kodlar dört bir yanımızı sarmış durumda. Bazı insanlar evlilik içi şiddeti makul karşılarlarken, bazıları kadının çile çekmesinin evliliğin bir gerekliliği olduğunu düşünen bir zihniyet mevcut. Ancak gençlerde de çok ilginç şekilde, belki televizyon programlarının, belki de medyanın etkisi ile ahlaki değerlerdeki yozlaşmasını, bununla birlikte de parasal değer ön plana çıkmasıyla daha farklı düşünen gençlerimiz de var. Para olsun da ne yaparsa yapsın diyen acı bir zihniyet bu noktada mevcut. Dolayısıyla gençlerimiz gerçekten önce kendi bilinçlerinin farkına varacaklar. Eğer bir şekilde buldukları ortamda ne olursa olsun memnun olmadıkları bir şeyler varsa veya onları rahatsız eden huzursuz bir durum söz konusu ise, o düşünceleri doğrudur. Mesela flört şiddetinden bahsedeceğim. Gençler arasında çok yoğun olan bir durum. Ve daha sonra aslında flört şiddeti mağduru olan kişi evleniyor ve sonra aile içi şiddet mağduru oluyor.

Şebnem Akipek Öcal: Aslında bunun bir şiddet olduğunu fark etse belki evlenmeyecek birey, yani aslında gelecek için de bir tehlike ama biz bunu her zaman fark edemeyebiliyoruz.

Aslı Koçak Arıhan: Bunun altını özellikle çizmek istiyorum. Yani flört içinde olan şiddet, şiddettir. Birinin kıskanıyormuş, aslında beni çok seviyor, beni sevdiği için böyle davranıyor, eteğime karıştı, nereye gittiğime karıştı, konuştuğum kişiye karıştı veya yaptığım işe karıştı ise evet, bunların hepsi birer şiddettir. Elbette ki ilişkilerde karşılıklı olarak güven esas olmak zorunda ama onun dışında “telefonun şifresini ver,” işte moda deyimler var, “kimi beğendi,” “kimi beğenmedi,” bunlara geçtiyse iş kadın ya da erkek fark etmez, bunların hepsi şiddettir. Bazen ben üniversitelere gidiyorum ve stajyer avukatlarla konuşuyorum. Bazen şunu diyor erkekler, “sevgilim benden ayrıldı çünkü dedi ki sen beni kıskanmıyorsun.” Yani olayın aslında bazı yerlerde işte erkeğin kıskanması gerektiği, tahakküm kurması gerektiği zihniyeti...

Şebnem Akipek Öcal: Bu kalıp yargı herhalde. Toplumumuzun getirdiği bir şey galiba. Kıskanılmak sanki sevilmenin bir göstergesiymiş gibi oluyor ama aslında bu çok da doğru değil. Yani tabii ki birbirini seven iki kişi belli bir düzeye kadar kıskanır ama bu tarafların birbirlerinin hayatına müdahale anlamına gelmemelidir hiçbir zaman için.

Aslı Koçak Arıhan: Aynen öyle. İşte bunun ayrımını yapamayan gençlerimiz ve bu nedenle flört şiddeti mağduru olduklarını anlamayan bir gençliğimiz var. Ama aynı zamanda evlilik içinde ya da bu şiddetle ilgili yaşamak istemeyen de bir sürü kadın var. Eskiden aile içinde şiddete maruz kalıp “kocamdır, ne yapsa yeridir,” diyen bir üst nesil varken, artık kadınlar çok acı ama öldürmeyi bile göze alıp artık kendisini o şiddet döngüsünden kurtarmak istiyor. Şöyle düşünelim, evde kadın o kadar ağır şiddete maruz kalıyor ki, çoğu zaman öldürmeye varan şiddete geldiğine göre, düşünün o kadının ev içinde yaşadığı travmaları. Bazen bununla ilgili karakola gittiğimde ya da bir şekilde anlattığımda, insanlar çok yakınları da ailesi de olsa “o kadar da değildir,” diyorlar. Ancak aile içi şiddet o kadar olabiliyor. Hiç ummadığımız yerlerde, hiç ummadığımız kişiler aile içi şiddet mağduru olabiliyor veya aile içi şiddet gösterebiliyor. Dışarıda “çok da efendi insan” ya da “yapmaz” diyen insanlara ben hep şunu diyorum: “Bir insanla yan yana gelmeden, aynı ev içinde yaşamadan o insanı bilemezsiniz.” Dolayısıyla lütfen kimse kimseyi eleştirilmesin ya da bununla ilgili başka birine kefil olmasın. Mutlaka o süreçte destek olmaya çalışsın.

Şebnem Akipek Öcal: Bir de benim gözlemim, galiba aile içi şiddet uygulayan failerin büyük çoğunluğu aile dışında genelde çok kibar gözüken kişiler. Yani ben çok gördüm bunu. Zaten sen benden daha çok görmüşsündür mutlaka örneğini ama ne yazık ki dışarıdan baktığında “ne kadar kibar,” “ne kadar iyi” dediğiniz kişiler çok ciddi bir şekilde şiddet uygulayabiliyor.

Aslı Koçak Arıhan: Zaten onların da alt temellerine baktığımızda çocuklukları sebebi ile ciddi travma mağdurları veya psikolojik olarak tedavi görmesi gereken erkekler var, failer var. Ben o yüzden hep derim, bu toplumsal bir sorun.

Şebnem Akipek Öcal: Yani aslında çocuk da aile içi şiddetle büyüyor ise, bu durumu çok normalleştirebiliyor. Böyle bir sorunumuz da var aslında. O yüzden de biraz herhâlde kadınların bunlara dikkatli olması gerekiyor. Yani “ben tamam katlandım” demek de yetmiyor çünkü bu durum çocukların geleceğini de etkiliyor. Yani kadın sadece kendisinin değil, çocuğunun da geleceği açısından asla bu duruma katlanmaması gerekiyor.

Aslı Koçak Arıhan: Benim öyle bir müvekkilim vardı. Çocukları küçükken hep şiddeti görerek büyüyorlar. İlkokula geldiklerinde erkek çocuklar baba anneye bağırdığında tepki gösteriyorlar.

Baba da “ben bağıryorum ki, bir kadına nasıl davranılması gerektiğini görün,” diyor. Adam “kadına böyle davranırsın,” “işte üstünde tahakküm kurarsın,” dediğinde kadın gerçekten de anlıyor ki yeni nesilde çok daha sorunları olan çocuklar yetiştirecek. Yani kadının aile bütünlüğü sağlanması için birlikteliği devam ettirmesi veya “ben çocuklarım için katlanıyorum” demesi ile olmuyor. Kadın da bu düşüncenin aslında daha çok zarar verdiğini fark etti ve boşanma sürecinde öyle girdi. İnanın onlar da çok eğitim düzeyi yüksek, ekonomik düzeyi yüksek insanlardı ama ciddi bir şekilde çocuklar bu şekilde şiddet içinde yetişmeye başlamıştı. Bu noktada çocukların iyiliği için, düzgün yetişmeleri için ve ileride onların da şiddet faili olmamaları için büyüdükleri evde şiddetin doğru bir şey olmadığını görmeleri gerekiyor.

Şebnem Akipek Öcal: Şimdi biraz da öğrencilerimize yönelik konuşmak gerekirse, öğrencilerimizin en çok rastladığı durumlardan bir tanesi kuşkusuz flört şiddeti. Ancak onlar da artık bu durumu ayırt edebilmeye başladılar. Ama bir de şöyle bir durum var, gündelik normal yaşantımız içinde bizler, sokakta dahi çok farklı şiddet türleri veya taciz türlerine maruz kalabiliyoruz. Örneğin, en çok karşımıza çıkan taciz türü olan, ne yazık ki hepimizin de belli yaş dönemlerinde muhakkak yaşadığı, otobüste taciz edilmek veya toplu taşımada taciz edilmek gibi. Bu durumla karşılaştığında belki bu konuda da çok tecrübesiz olan bir gence ne yapmasını tavsiye edebiliriz acaba?

Aslı Koçak Arıhan: Bireyler şiddet mağduru olduğunda benim en çok fark ettiğim şey, aile içinde daha sessiz yetiştirilen, daha işte “kız çocuğusun” diye bastırılanlar belli bir olaya maruz kaldıklarında ne söyleyeceğini bilmiyorlar. Bu noktada çok çekingen oluyorlar, utanıyorlar ve kendilerinde bir kusur aramaya başlıyorlar. Ben bu yüzden her zaman “eğer bir kız çocuğunuz var ise, onları fanus içinde yetiştirmeyin, onları bu şekilde koruyamazsınız,” diyorum. Önünde sonunda o çocuklar mutlaka böyle bir olayla karşılaşılıyorlar. Ve mutlaka karşılaştıklarında nasıl tepki vereceklerini bilmeleri lazım. Senin de bir kız çocuğun var, benim de var, gerçekten bu olayları yaşadığımızda ben onu fark ettim. Daha çok baş edebilme yöntemlerini, kendilerini geliştirmek zorundalar. Bu nedenle öncelikle onlara bir özgüven verilmesi lazım.

Şebnem Akipek Öcal: Öncelikli olarak kız çocuğunun bunun kendi kusuru olmadığını bilmesi lazım. Bu çok önemli bir nokta. Herhangi bir davranışından dolayı bu davranışa maruz kalmadın. Hiç kimsenin sana otobüste dokunmaya, sana yavaşmaya, böyle bir şeye hakkı yok.

Aslı Koçak Arıhan: Gerçekten de kız çocuklarına bu düşünceyi aşılacak gerekiyor. Erkek çocuklarında ise öncelikle böyle bir şeyi kimseye, hiçbir şekilde, ne giyerse veya ne söylerse söylesin, hangi ortamda olursalar olsun yapamayacaklarını bilmeleri gerekiyor.

Şebnem Akipek Öcal: Yani aslında hem erkeklerimizi hem de kızlarımızı doğru bir şekilde yetiştirmemiz gerekiyor.

Aslı Koçak Arıhan: Aynen öyle. Şöyle gazete haberleri hatırlarsın, şort giydi diye, gece alkollü diye taciz edildi haberlerini. İşte insanların bu mantıktan artık çıkması lazım. Ama diyelim ki buna maruz kaldılar. Bu çok acı bir şey ama bunun olabileceğini bilip ona göre özgüvenli durmaları lazım ve gerçekten de tepkilerini koymaları lazım. Biz de şu an konuşuyoruz ama bizlerin yaşadığı dönemi şu an düşündüğümde en çok üzüldüğüm şey, böyle bir şey olduğunda tepki koymamam oldu. Ve insan böyle bir şey olduğunda unutmuyor. Unutmadığı için de devamlı surette bunu ileriki yaşlarında da yaşayabiliyor. Böyle bir durumda tepki koyun.

Şebnem Akipek Öcal: O zaman bir toplu taşıma aracında böyle bir şeye uğradığımızda hemen sesinizi yükselterek “Ne yapıyorsunuz?” “Kendinize dikkat edin, uzaklaşın benden!” “Niye bana bu kadar yaklaşıyorsunuz?” şeklinde ve gayet sert bir ses tonu ile bu çıkışı yapmak dahi yeterli.

Aslı Koçak Arıhan: Aynen öyle. Sınırı çizdiğiniz anda karşınızdaki kişi duracaktır. Çünkü bu insanlar o kadar değişik bir ruh yapısındalar ki, siz sınır çizmediğiniz zaman onlar buna devam edebileceğini düşünüyorlar. O yüzden bağırdığınızda da hiçbir şey olmuyor. Yani hiçbir şey olmuyor derken kastım, kendinizden bir şey kaybetmiyorsunuz. Hayır, bilakis kendinizi daha iyi hissediyorsunuz. Başka bir senaryo düşünürsek, diyelim ki yolda yürüyorsunuz, sokakta kimse yok ve tedirgin oldunuz. Bu noktada da sohbetin başında bahsettiğimiz KADES uygulamasını kullanıyorsunuz. Böyle bir durumda hemen basın o tuşa. Bunu hem sokakta hem de otobüste yapabilirsiniz. Ondan sonra da hemen şoföre kapıları kapatmasını ve karakola çekmesini söyleyin. Kişi hakkında işlem yaptırın. O sırada inmek isteyen otobüsten iner ama artık kimsenin bu eylemlerinin de yanına kar kalmayacağını bilmek zorundalar. Bir de en acısı siz ona bir şekilde, bununla ilgili o tepkiyi koymadığınızda o kişi sizin gibi başka bir gence de aynı şeyi yapıyor.

Şebnem Akipek Öcal: Aslında belki de esas önemli nokta bu çünkü birisi tepki koysun o eylemi gerçekleştiren kişi korksun, başına bir şey geleceğini görsün ve bir daha bunu yapamasın.

Aslı Koçak Arıhan: Ve bu durum kulaktan kulağa yayıldığı için de aslında çok iyi bir toplumsal farkındalık yaratıyorsunuz. Bu sebepten bence gençler böyle bir duruma maruz kaldıklarında kesinlikle tepkilerini gösterebilirler.

Şebnem Akipek Öcal: Ben kendi gençliğimden, lise yıllarımdan bir şeyler hatırlıyorum. Lisedeyken zaman zaman öğle aralarında Kızılay'a doğru arkadaşlarımla yürürdük. Biz yürürken de bir teşhircimiz vardı. Uzun bir pardösü giyerdi. Ancak içinde çıplak olurdu. Kız gruplarını görünce önünü açarak cinsel organını gösterirdi. Ama bu kişi bariz birisi, yani her gün aynı kişiyi görüyoruz. Çoğumuz da nasıl tepki vereceğimizi bilemediğimiz için yolumuzu değiştirirdik. O şekilde günü kurtarırdık. Bir gün yürüyoruz, bir arkadaşımız “buna bir ders vereceğim,” dedi. Bunu yaşadığımız zaman, işte o zaman on beş, on altı yaşındayız. Adam yine önünü açıp teşhircilik yapınca, kız “ay sen ne komik adamsın,” deyip adamın yüzüne güldü. Bir daha adam orada gözükmedi. Bu benim gençliğimde yaşadığım bir anıdır ama aslında tepki vermenin ne kadar önemli olduğunu da gösteriyor. Tedirgin olmak yerine ona tepki göstermek, kaçmak yerine üzerine gitmek gerektiğini gösteriyor bu. Çünkü o adam muhtemelen bir daha teşhircilik yapamadı.

Aslı Koçak Arıhan: Aynen öyle, şu an böyle bir durum yaşanır da hemen polise giderek çok rahat ihbar edebilirler. Eskiden bilinç bu kadar olmadığı için polisin böyle konularda işlem yapması daha güçtü.

Şebnem Akipek Öcal: Bizim zamanımızda biz bir iki kez trafik polisine adamı ihbar etmek istediğimizde “aman aldırma,” demişti bize. O çok garip gelmişti bana. Sonuçta daha lisedeydik tabii. Hukuk bilmiyorsun. Çok garip gelmişti trafik polisinin böyle demesi. O arkadaşım sayesinde o adam bir daha o bölgede görünmedi.

Aslı Koçak Arıhan: İşte zihniyet değişimi çok hoş bir şey aslında. Aslında onun taciz olduğunu ve yapılmaması gerektiğini de biliyoruz. Geldiğimiz bu süreç aslında kadın hareketinin başarılarının eseri. İşte bunları da göz ardı etmememiz lazım. Kadın hareketi çalışması zor, inişleri ve çıkışları fazla olan bir alan olsa da şu an geldiğimiz noktada aslında aile içi şiddetin bile olağan olmadığını biliyoruz.

Şebnem Akipek Öcal: En azından artık aile içi şiddetin olağan sayılmaması bile bence çok büyük bir kazanım.

Aslı Koçak Arıhan: Aile kavga ediyor ve insanlar eskiden derlerdi ki, “karışmayalım.”

Şebnem Akipek Öcal: Tabii. Eskiden “karı-koca arasına girilmez,” “kavga da ederler, birbirlerini severler de” derlerdi. Hani büyüklerinin özellikle bizden belki iki kuşak daha büyüklerin yüzde yüz söylediği şeylerdi bunlar.

Aslı Koçak Arıhan: Ancak şimdi, insanlar duyduğu anda polise haber veriyor, karakola haber veriyor, polis geliyor hemen. Özellikle çocuklara yönelik bir şekilde taciz ya da çocuklarla ilgili bir durumdasınız ve ihbarda bulunmak istiyorsanız, 183 numarasını arayarak ihbarda bulunabilirsiniz. Türkiye’de bulunan tüm barolar, kadın hakları dernekleri, adli yardımlar, sivil toplum kuruluşları yanınızda. Aslında buradaki ana amaç da kendinizi böyle bir durumda yalnız hissetmeden sizinle bir araya gelmek.

Şebnem Akipek Öcal: O zaman bir, göz ardı etmeyeceğiz; iki, kendimize güveneceğiz, çekinmeyeceğiz. Hani en önemlisi de bu herhalde. Çekinmememiz gerekiyor. Sadece kendimiz için değil, bizden sonrakiler için de bunu yapacağız. Biz belki bu durumu savuşturabiliriz. Ancak bu o kişinin buna devam etmesini engellemeyecek. Bu yüzden mutlaka sesimizi çıkaracağız, mutlaka itiraz edeceğiz, rahatsızlığımızı dile getireceğiz ve özellikle bu kişi kendi tanıdığımız birisi ise, erkek arkadaşımız veya aileden birisi ise mutlaka “bu benim kaderim” demeyip buna karşı çıkmamız gerekiyor.

Aslı Koçak Arıhan: Kesinlikle, o noktadaki kader anlayışı da çok ilginç işliyor. Çoğu zaman kabulleniş anlamına geliyor. Hayır ama, o sistemde asıl mağdur kadınsa, çocuksa bu kader değil; bizim yapacak şeylerimiz var. Yani burada mağdursak da yapabiliriz ancak burada bizden destek istendiğinde de yapılacak şeyler var. Özellikle bazen sosyal medyada 6284’te cezalarla ilgili farklı haberler de çıkıyor. Bu noktada on tane iyi karar çıkıyorsa, bir tane kötü karar üzerinden haberler işleniyor. Ancak şunu bilin, 6284 hala işliyor ve bu kapsamda da gittiğinizde bütün kararları alabiliyorsunuz. Evin tahsisinden, işyerinin değişikliğine, silahın teslimine vs. bir sürü karar alınabiliyor. Daha sonraki aşamada bu ev içi şiddette, yani genel kapsamda olan şiddette, kayınvalide, kayınpeder şiddeti gibi şiddetlerde de yaklaşmama kararı alınabiliyor. Bu konuda her türlü talepte bulunulabilir. Yalnız burada ben özellikle şey söyleyeyim, komşu kavgası diyebileceğimiz iki kadın arasındaki alacak verecekler kavgası bu kapsama girmiyor. Lütfen, bu kadın mücadelesinin bir kazanımı, çok fazla kullanılma talebinde bulunup deyim yerindeyse “sulandırıldığında” artık etkisi kalmayacak hale geliyor.

Şebnem Akipek Öcal: Yani gerçekten korunması gereken grubun bu yasa kapsamında korunması gerekiyor. Bu noktada sürekli 6284 diyoruz. Sen ve ben biliyoruz; ancak nedir 6284?

Aslı Koçak Arıhan: Biz bunu atladık tabii. Hatta ben bazen diyorum ki, İstanbul Sözleşmesi'nin aykırı olarak kaldırılmasının en iyi yanı toplumda bu sözleşmenin bilinmesi oldu. Biz mahkemede "İstanbul Sözleşmesi" diyorduk, müdahillik talebinde bulunuyorduk, "o ne ki?" diyorlarken, şu an en azından İstanbul Sözleşmesi'nin varlığı ve ne demek olduğuna dair toplumda bir bilinç oluştu. Onun kazanımı. 6284'le ilgili de açıkçası daha fazla bir bilinç oluştu ve açıkçası kıymetini bilmeye başladık. 6284 şunu der, aile içi şiddet ama bunun kapsamı çok geniştir. Evli olan, olmayan, nişanlı, eski nişanlı, erkek arkadaş vs. gibi kişiden ya da kişinin ailesinden gelen bütün şiddet fiziksel, ekonomik, cinsel, dijital gibi her türlü şiddeti veya şiddet tehdidi olması dahilinde 6284 yasasından faydalanmak isteyebiliyorsunuz.

Şebnem Akipek Öcal: Yani bu özel bir kanun ve bu kanun bize bazı özel haklar tanıyor. Bunu özellikle vurgulamamız gerekiyor. Bu haklarımızın başında karakola doğrudan doğruya başvurma imkânı geliyor, doğrudan doğruya karakolda alınacak çeşitli tedbirler var, sırf karakolun dahi, polisin dahi alabileceği tedbirler var. Ve bu kanun temelinde işlemleri çok hızlandırıyor.

Aslı Koçak Arıhan: Kesinlikle. Çoğu zaman bizde cezasızlık algısı var. Sistemin çok uzun sürmesi özellikle savcılık sürecinin aylar, bazen yıllar alması, kişi üzerinde cezasızlık algısını artırıyor ve çaresiz hissettiriyor. Ancak 6284 bu anlamda bizim için çok kıymetli. Ben bu kanunu çok severim çünkü şiddetin tanımı, kimler bu alanda ne yapmalıdır, devletin sorumluluğu nelerdir, bütün ayrıntılarına kadar yazılmıştır. Aynı zamanda aile mahkemeleri nedir, kimler görev alır ve ne tedbirler alınmalıdır, ayrıntısıyla belirtilmiştir. Ayrıca çok az bilinir ama mülkü amirleri de yani kaymakam, vali gibi çeşitli yetkileri olan kişilere de çeşitli görevler verilmektedir. Bu yüzden onlardan da pek çok şey talep edilebilir. Bu kanunu yürütmenin de en iyi yolu, talep etmektir. Yani "nasıl olsa bir şey olmayacak," "kimse bana bir şey vermez" zihniyeti ile bu kanun gittikçe işlevsizleşir. Ama onun yerine çalışırsak, yanlışlık veya bilgisizlik varsa onu düzelterek diğer kadınlar için de bir şey yapmış oluruz. Ancak tek ricam, kimden ne isteyeceğimizi bilmemiz lazım.

Şebnem Akipek Öcal: Bu noktada da Gelincik Merkezi'nden yardım isteyerek ilerleyebiliriz. Bu şekilde onların yönlendirmesi ile çok daha rahat ilerleyebiliriz.

Aslı Koçak Arıhan: Kesinlikle. Mesela savcıların bu kanun kapsamında direkt tedbir verme yetkileri yok ama karakolların var. Mesela, 10 Nisan Karakolu var ve o karakol direkt aile içi şiddete yönelik çalışıyor. Onu da söyleyeyim, artık her karakolda yanlış veya eksik 6284 kararları verilmemesi için Şube Müdürlükleri kuruldu. Yani mesela Çankaya Belediyesi için 10

Nisan, ama Etimesgut için farklı bir karakol şubesi bunun için çalışıyor. Bu sebepten karakola gittiğinizde sizi farklı şube müdürlüklerine yönlendireceklerdir. Bu orada o işlemin yapılmadığı ya da karakolun ilgilenmediği için değil, daha doğru karar verilebilmesi için yapılmış bir eylem olarak görülmelidir. Lütfen yönlendirildiğiniz karakola üşenmeyin, gidin. Ancak aracınız yok ise ve yolda hayati tehlikeniz olduğunu düşünüyorsanız, lütfen araç talep edin. Öyle bir durumda araç tahsili yapmak zorundalar. Ardından karakolda gerek uzaklaştırma emri gerekirse silah teslim talebi çıkıyor. Ve sonra da bu şikâyetiniz Aile Mahkemesi'ne giderek, karar belirleniyor.

Şebnem Akipek Öcal: Son bir şey sormak istiyorum. Dijital şiddet nedir? Çünkü gençlerin belki de en çok vakit geçirdiği alan sosyal medya. Ve en çok maruz kaldıkları nokta da bu dijital şiddet. Nedir, maruz kalınca ne yapmak gerekir?

Aslı Koçak Arıhan: İlk olarak burada da asla müsamaha göstermemek lazım. Çünkü buradaki şiddet de böyle kademe kademe artıyor. Önce sizin paylaşımlarınıza müdahale olabiliyor veya devamlı takip yapılabilir, sonrasında da karışmalar başlıyor, vs. Ve bu durum ciddi rahatsız edici boyuta geçebiliyor. Bir böyle tanımadığınız insan tarafından maruz kaldığınız tür var. Bir de sevgiliniz veya eşinizden gördüğünüz ve özel hayatınızda çektiğiniz fotoğrafların ifşası noktası var. Bu da aslında şantaja giriyor ve Ceza Kanunu noktasında ciddi bir suç. Benim böyle bir dosyam vardı. Eski nişanlısının devamlı olarak fotoğraflarını yayınlamakla tehdit ederek ilişkiyi sürdürmeye devam etme ve gece gündüz arayarak özel hayatında düzenli taciz etme noktasındaydı. Ve öyle bir noktadaydı ki, müvekkilimin bana söylediği şey uzun zamandır gece aranma korkusundan uyuyamadığı idi. Adliye'ye başvurmuş aslında ve ceza davası açılmış ancak demin bahsettiğim gibi sistem uzun sürdüğü için kişi tacizlerine devam ediyordu. Ben de bu noktada her zaman onu söylüyorum, bazen bilmemek bizi daha çaresiz bırakıyor. Dedim ki, bu noktada 6284'te bu konuda hemen tedbir alabilirsin. Bana dedi ki, "o yasa evden uzaklaştırma için ama biz aynı evde değiliz ki, aynı şehirde bile değiliz, gelmiyor da sadece telefonla bir şeyler yapıyor." "Hayır" dedim, önemli olan burada senin şiddet mağduru olman. "Karakola gideceksin ve diyeceksin ki, ben beni şu kişinin telefonumdan veya sosyal medya üzerinden aramamasını, bana ulaşmamasını, engellenmesini istiyorum." Gitti, karakoldakiler aradılar bizi. O sayede çok şey öğrendi o karakol da. Dedim ki, "bize ulaşmamasını, bize gelmesin değil, sadece sosyal medya ve sosyal iletişim aracı ile." Bir tek bunu istiyoruz sizden. Ve dedim, ardından da lütfen hemen tefhim [...] Tebliğ yaparsanız dedim, kişiye tebliğ gitti, gitmedi, o sürede yine aynı şey olacak. Yasa kapsamında tebliğ ve tefhim der. Bu durumda ben de onu söylediğimde gerçekten de bu durumu ifade ettiğinizde daha anlayışlı oluyorlar. Ve

onlar da direkt olarak aramışlar ve inanır mısınız bıçak sırtı gibi kesildi. Dava devam etti iki üç sene kadar daha. Direkt telefonla haber verdiler ve o kadar ciddiyet, devletin kızın yanında olması, o güvenle de daha rahat hayatına devam etti. Birkaç ay yine inanmadı ama sonrasında da ilk kez huzurlu bir uyku uyuyabildiğini ve endişelenmeden sosyal hayatına dönebildiğini ifade etti. Dava uzadı ama kişi ceza aldı. Bu yüzden de lütfen 6284'ü dijital şiddet üzerinden de kullanabileceğinizi unutmayın. O kişinin başka bir ülkede veya yerde olması veya anonim olması da fark etmeksizin iletişim araçları yoluyla rahatsız etmemek olarak 6284'te madde vardır. Bunu bile sadece talep edebilirsiniz.

Şebnem Akipek Öcal: Çok teşekkür ediyoruz Aslı gerçekten. Katıldığın için, geldiğin için çok teşekkür ederiz.

Aslı Koçak Arıhan: Herkese çok sevgilerimi iletiyorum. Lütfen kendinizi çaresiz hissetmeyin. Hepimiz her an mağdur olabiliriz. Şiddetin mağduru olabiliriz veya çevremizde bunun failleri de olabilir. Ancak el birliği ile bir şekilde yan yana durduğumuzda ve üniversitelerdeki öğrenci toplulukları, cinsel taciz ile mücadele dernekleri vs. gibi kuruluşlarla yan yana geldiğimizde daha güçlü olacağımızı da biliyoruz. Herkese iyi günler diliyorum.